

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: EU:n startup- ja scaleup -strategia

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: EU:n startup- ja scaleup -strategia (E 57/2025 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- teollisuusneuvos Kari Virtanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- toimitusjohtaja Eeva Siika-aho, Helsingin yliopisto, Hautomo- ja yrittäjyyspalvelut
- Innovaatiojohtaja Santtu von Bruun, Helsingin yliopisto, Hautomo- ja yrittäjyyspalvelut
- Senior Director, Startup & Regional Partners Marjo Ilmari, Business Finland Oy
- johtaja, venture- ja kasvusijoitukset Juha Lehtola, Suomen Teollisuussijoitus Oy
- asiantuntija Tuomas Ylitalo, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- tutkimusjohtaja Heli Koski, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- ekonomisti Amir Hassan, Suomen startup-yhteisö ry
- johtaja Erkki Ahola, Teknologiateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Finnish Business Angels Network ry
- Keskuskauppakamari
- Pääomasijoittajat ry
- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunnan lausunto TaVL 37/2025 vp

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio antoi 28.5.2025 tiedonannon EU:n startup- ja scaleup –strategiasta (COM(2025) 270 final). Strategia rakentuu komission aiemmille toimille liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja keskittyy erityisesti Euroopan sisämarkkinoiden kehittämiseen.

Strategia ei sisällä yksittäisten ehdotusten yksityiskohtia. Varsinaisiin ehdotuksiin otetaan kantaa, kun komissio on antanut ehdotukset.

Tällä E-kirjeellä täydennetään soveltuvien osin jo aiemmissa yhteyksissä muodostettuja kantoja (mm. E 58/2023 vp, E 31/2024 vp, E 44/2024 vp, E 8/2025 vp, E 15/2025 vp, E 31/2025 vp, E 34/2025 vp, E 53/2025 vp).

Komission startup- ja scaleup -yrityksistä koskevan tiedonannon lainsäädännölliset, poliittiset ja taloudelliset tukitoimet on jäsennelty seuraaviin osakokonaisuuksiin:

1. Innovaatiomyönteinen sääntely
2. Parempi rahoitus
3. Nopea markkinoille pääsy ja laajentuminen
4. Parhaan osaamisen tukeminen
5. Pääsy infrastruktuuriin, verkostoihin ja palveluihin

EU:n startup- ja scaleup-strategian tavoitteena on tehdä Euroopasta maailman paras paikka perustaa ja kasvattaa globaaleja teknologiavetoisia yrityksiä, mukaan lukien syväteknologian yrityksiä erityisesti tärkeillä strategisilla aloilla, kuten biotieteet, tekoäly, puhtaat teknologiat, bioteknologia, turvallisuus, puolustus (mukaan lukien kaksikäyttöteknologiat), robotiikka, kehittyneet materiaalit ja raaka-aineet, kvanttiteknologiat, kyberturvallisuus.

Strategialla EU asettaa startup- ja scaleup -yritykset kilpailukykykypolitiikan ytimeen kasvun vauhdittamiseksi. Strategia rakentuu komission aiemmille toimille liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja keskittyy erityisesti Euroopan sisämarkkinoiden kehittämiseen.

Valtioneuvoston kanta

Hallitusohjelman tavoitteena on luoda Suomeen edellytyksiä maailman parhaan startup- ja kasvuvuokosysteemin kehittymiselle. Suomi pitää komission laatimaa EU:n startup ja scaleup –strategiaa tervetulleena ja yhtyy komission näkemykseen innovaatioiden sekä startup- ja kasvuyritysten merkityksestä Euroopan globaalille kilpailukyvyille.

Koska startup- ja scaleup -yritykset ovat keskeisessä roolissa perinteisten elinkeinojen ja toimialojen uudistumiselle, Suomi pitää perusteltuna, että EU:n toimenpiteissä kiinnitetään huomiota nimenomaisesti aloittavien ja kasvuvaiheessa olevien yritysten erityispiirteisiin, vaikka sinällään komission esittämän strategian voidaan nähdä koskevan monilta osin kaiken kokoisia yrityksiä.

Valiokunnan lausunto TaVL 37/2025 vp

Suomi katsoo, että jatkotyössä tulee kiinnittää huomiota eurooppalaisten startup-yritysten tunnistettuihin perushaasteisiin; innovaatioiden kaupallistaminen ja skaalaaminen.

Innovaatiomyönteinen sääntely

Suomi katsoo, että ensisijaisena tavoitteena tulee olla EU:n sisämarkkinoiden vahvistaminen ja suotuisamman innovaatio-, liiketoiminta- ja sääntely-ympäristön luominen startup- ja scaleup-yrityksille.

Suomi korostaa, että tehokas kilpailu- ja yrityskauppasääntöjen täytäntöönpano sekä selkeät ja ennustettavat säännöt turvaavat osaltaan toimivaa kilpailua ja kannustavat yrityksiä innovoimaan ja tehostamaan toimintaansa.

Suomi katsoo, että sääntelyn innovaatiomyönteisyys on kilpailukykytekijä, jolla voidaan luoda kannusteita ja edellytyksiä innovaatiotoiminnalle sekä edistää uusien ratkaisujen markkinoille pääsyä. Innovaatiot tulisi huomioida nykyistä paremmin säädösvalmistelun eri vaiheissa. Suomi tuo esiin tarpeen erityisesti uusien teknologioiden sääntelyn tarkkaan harkintaan ja eritoten mahdollisten sääntelyesteiden välttämiseksi innovaatioherkillä aloilla.

Suomi tukee komission tavoitteita parantaa EU:n ja jäsenmaiden edellytyksiä arvioida nykyistä järjestelmällisemmin sääntelyn vaikutuksia innovaatiotoimintaan ja hyödyntää sääntelyn testiympäristöjä tarkoituksenmukaisesti innovaatiotoiminnan edistämiseen. Mahdollisen uuden sääntelyn (innovaatiosäädös) tulee huomioida mahdollisimman yhteensopivaksi myös Yhteentoimiva Eurooppa -säädöksen mekanismien kanssa.

Standardoinnilla on keskeinen asema kilpailuvuyn vahvistamisessa ja innovaatioiden lisäämisessä. Suomi pitää sidosryhmien, kuten startup- ja pk-yritysten, kansalaisyhteiskunnan ja tiedemaailman laajaa osallistumista standardointiin sekä pyrkimystä vahvistaa EU:n asemaa kansainvälisessä standardoinnissa, tärkeänä. Suomi suhtautuu myönteisesti eurooppalaisen standardointijärjestelmän ja erityisesti harmonisoitujen standardien laadintaprosessin kehittämiseen.

Suomi suhtautuu myönteisesti komission mahdolliseen yrityslompakkoja koskevaan ehdotukseen. Suomi katsoo, että yrityslompakon ensisijaisten käyttötapauksien tulisi edistää innovaatioita ja palveluiden vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla sekä vähentää hallinnollista taakkaa ja raportointivelvoitteita. Suomi katsoo, että yrityslompakoiden käytön tulisi perustua vapaaehtoisuuteen ja että niitä voidaan tarjota markkinaehtoisesti yritysten erilaisiin tarpeisiin (E 53/2025 vp)

Startup- ja scaleup –yritysten parempi rahoitus

Suomi pitää nykyistä lainatakauksiin perustuvaa InvestEU-välinettä tarkoituksenmukaisena sen hyödyttäessä erityisesti suomalaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja katsoo, että sen rahoitustakauksen osuutta kehityksessä tulisi kasvattaa merkittävästi riittävän yksityisen rahoituksen vipuvaikutuksen aikaansaamiseksi. (E 31/2024 vp)

Avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun perustuvaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitusta tulisi kohdentaa nykyistä tehokkaammin innovaatioketjujen nopeuttamiseen ja sujuvoittamiseen.

Valiokunnan lausunto TaVL 37/2025 vp

miseen perustutkimuksesta aina innovaatioiden ja teknologioiden laaja-alaiseen käyttöönottoon mukaan lukien teollistaminen. (EJ 2/2025 vp)

Suomelle on keskeisintä, että tulevaa tutkimus- ja innovaatorahoitusta painotettaisiin erityisesti vaiheeseen, jossa keskitytään tutkimustulosten ja innovaatioiden skaalaamiseen, hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen (etenkin nykyinen Horisontti Eurooppa-ohjelman Pilari II), joka on EU:ssa nykyisellään keskeinen haaste. Suomelle on keskeistä varmistaa toimien tasapainoinen vaikuttavuus niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. (EJ 2/2025 vp)

Suomi pitää tekoälyratkaisuja, suurteho- ja kvanttilaskentaa, siruteknologiaa sekä 6G-tekniologiaa keskeisinä murrosteknologioina, joita tulisi tukea tulevassa rahoituksessa. EU:n rahoituksella tulisi myös vahvistaa ja edelleen kehittää EU:n globaalia johtajuutta kiertoja biotaloudessa sekä biopohjaisissa ratkaisuissa. (EJ 2/2025 vp)

Suomi pitää keskeisenä, että InvestEU:n kaltaista rahoitusmallia hyödynnettäisiin nykyistä laajemmin pääomasijoituksiin, jotka kohdistuisivat alkaviin- ja skaalausvaiheen yrityksiin. Näin vahvistettaisiin yritysten riskirahoituksen saatavuutta innovaatioiden kehittämiseksi ja edelleen kasvun mahdollistamiseksi. (EJ 2/2025 vp)

Suomi ei pidä tarkoituksenmukaisena EU:n tutkimus- ja innovaatorahoituksen kohdistamista eri jäsenvaltioiden kansallisten tutkimus- ja innovaatiojärjestelmien kehittyneisyysasteiden tasaamiseen (nk. widening -toimet). (EJ 2/2025 vp). Tämä periaate tulee huomioida myös tulevassa EIC-rahoituksessa. EIC:n onnistumisasteen olisi oltava kohtuullisen korkea sen houkuttelevuuden varmistamiseksi. Sitä ei tulisi myöskään rajata soveltuman liian kapeisiin teknologisiin haasteisiin.

Suomi kannattaa mallia, jossa EU:n takausrahoituksen avulla kasvatettaisiin EIP-ryhmän kapasiteettia tukea Tech EU -ohjelmaan kuuluvaa puhtaan teknologian takausjärjestelyä. (E 15/2025 vp)

Suomi pitää tärkeänä kasvu- ja scaleup -yritysten rahoitusmahdollisuuksien parantamista Euroopassa laajentamalla oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuutta. Erityisesti tulisi priorisoida korkean teknologian kasvuyritysten ja teollisten startuppien pitkäjänteistä rahoittamista toiminnan skaalaamisen mahdollistamiseksi. (E 34/2025 vp)

Valtiontuet tulisi lähtökohtaisesti kohdentaa markkinoiden toimintapuutteisiin vähiten kilpailua vääristävällä tavalla, jotta säilytetään yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla.

Suomi yhtyy strategiassa esitettyyn tarpeeseen startuppien ja vakiintuneiden yritysten väliselle yhteistyölle sen ollessa tärkeässä asemassa eurooppalaisten yritysten kilpailukyvyn vahvistamiseksi nopeasti muuttuvilla globaaleilla markkinoilla.

Valiokunnan lausunto TaVL 37/2025 vp

Nopea markkinoille pääsy

EU:n investointi- ja liiketoimintaympäristön tulee olla kasvuun ja innovointiin kannustava ja ennakkoiva. Innovaatioiden kaupallistamisessa ja skaalaamisessa keskeisiä ovat yksityisen ja julkisen sektorin TKI-kumppanuudet sekä toimiva aineettomien oikeuksien suoja (IPR). Lisäksi on tärkeää, että eurooppalaiset yritykset ja TKI-toimijat ovat jatkossakin mahdollisimman tehokkaasti verkottuneita globaaleihin innovaatio- ja kasvukeskuksiin. Suomi tukee strategian tavoitetta luoda parempia kannustimia tutkijoille oman työnsä kaupallistamiseksi. On tärkeää, että esimerkiksi ”Lab-to-Unicorn” -aloite kattaa yliopistojen lisäksi myös tutkimuslaitokset.

EU:n resilienssi ja vahvuus globaaleissa toimitusketjuissa edellyttää syväteknologian innovaatioiden edistämistä muun muassa langattomissa verkoissa, tekoälyssä, mikroelektroniikassa, fotonikassa, kvanttiteknologiassa, uusissa materiaaleissa ja biotaloudessa. Edistyminen näillä alueilla edesauttaa myös uusien kasvuyritysten syntymistä. Lisäksi on selkeä tarve panostaa tekoälyn kehittämiseen ja soveltamiseen eri sektoreilla ja vertikaaleissa. Yhteistyön syventäminen tutkimuskeskusten, tiedemaailman, teollisuuden ja startup-maailman kesken on olennaisen tärkeää näiden teknologioiden syntymiselle ja kasvulle.

Suomi tukee komission tavoitetta lisätä innovatiivisia julkisia hankintoja EU:ssa. Tämä edellyttää hankintojen strategista johtamista sekä osaamisen ja menettelytapojen kehittämistä. Komissiolle on tärkeä rooli Euroopan unionin kehityksen seurannassa ja vertaisoppimisen tukemisessa.

Suomi tukee komission ehdotusta tukea johtavia eurooppalaisia startup- ja scaleup -keskittymiä. Suomi kannattaa myös komission ehdotusta laatia suosituksia tulojen jakamiselle tutkimustulosten hyödyntämisessä. Suosituksissa tulee ottaa huomioon korkeakoulujen autonomia.

Suomi pitää lisäksi tärkeänä, että komissio antaa ohjeistusta korkeakouluille ja julkisille tutkimusorganisaatioille valtiotukisääntöjen soveltamisessa tutkimustulosten ja tutkimusinfrastruktuurien hyödyntämisessä.

Parhaan osaamisen tukeminen Euroopassa

Suomi pitää tärkeänä, että työmarkkinoilla jo olevan työvoiman paremman hyödyntämisen ja EU:n sisäisen liikkuvuuden edistämisen lisäksi jäsenmaiden työnantajat ja TKI-toimijat voivat eettisesti kestäväällä tavalla löytää kolmansista maista tulevia korkeasti koulutettuja osaajia aloille, jotka voidaan aidosti todentaa työvoimapula-aloiksi.

Osaajista käydään globaalia kilpailua, ja Suomi tunnistaa EU-yhteistyön mahdollisuudet tuottaa lisäarvoa jäsenvaltioiden kansainvälisen rekrytoinnin toimille. Suomi tukee sitä, että EU-tason ratkaisuja haetaan ensisijaisesti jo olemassa olevien lainsäädäntöinstrumenttien paremmalla hyödyntämisellä sekä tukemalla jäsenmaiden operatiivista yhteistyötä ja näkyvyyttä globaalissa osaajakilpailussa. Suomi toteaa, että toimet startup yrittäjien maahantulon sujuvoittamiseksi tulee yhdistää tehokkaaseen maahantulon väärinkäytösten torjuntaan.

Nykyisten työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen vaikuttavien EU-säädösten vaikutuksia ja keskinäisiä suhteita työelämän murroksessa tulisi arvioida kokonaisuutena oikeudenmukaisen

Valiokunnan lausunto TaVL 37/2025 vp

työvoiman liikkuvuuden paketin käsittelyn yhteydessä. Suomi pitää sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevien sääntöjen uudistamista tärkeänä. Rajat ylittävä etätyö on yksi osa-alue sovellettavan sosiaaliturvalainsäädännön määräytymisen tilanteista. Jos rajat ylittävää etätyötä koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin, olisi huolehdittava, että sitä koskeva kokonaisuus pysyy selkeänä ja helposti sovellettavana.

Suomi katsoo, että parhaiden käytäntöjen selvittäminen on kannatettavaa ja se voi edistää strategian tavoitteita. Mahdollisten lainsäädäntötoimien osalta on kuitenkin huomioitava, että henkilöiden tuloverotus kuuluu jäsenvaltioiden ensisijaiseen toimivaltaan. Suomi suhtautuu mahdolliseen harmonisointiin varauksellisesti ja toissijaisuusperiaatteen mukaisesti tarvittavat lainsäädäntötoimet tulisi toteuttaa kansallisella tasolla.

Pääsy infrastruktuureihin, verkostoihin ja palveluihin

Startup- ja scaleup -yritykset tarvitsevat laajan, saumattoman ja kustannustehokkaan pääsyn EU:n tutkimus-, testaus- ja pilotointi-infrastruktuureihin. Muun muassa suurteholaskenta- tekoäly ja kvantti -ympäristöjen hyödyntäminen voi vauhdittaa korkean teknologian ja korkean lisäarvon ratkaisujen kehittämistä ja kaupallistamista.

Edistymisen mittaaminen

Suomi katsoo, että startup-, scaleup- ja innovatiivisten yritysten määritelmässä on strategiassa esiin nostettuja puutteita. Mahdollisessa määrittelytyössä tulisi ottaa soveltuvin osin huomioon mm. EU:n tilastosääntelyyn sisältyvät kasvuyrityksiä koskevat ilmaisut ja määritelmät.

Ehdotetuissa tulostittareissa tulisi soveltuvin osin huomioida myös muita kuin perustettavien yritysten määrää mittaavia indikaattoreita, kuten työllisyys, eurooppalaisten arvoketjujen luominen ja teollisuuden uudistaminen.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Strategian lähtökohtana on asettaa startup- ja scaleup-yritykset kilpailukykykypoliitiikan ytimeen kasvun vauhdittamiseksi. Tavoitteena on tehdä Euroopasta maailman paras paikka perustaa ja kasvattaa globaaleja teknologiavetoisia yrityksiä. Innovaatioilla sekä startup- ja kasvuyrityksillä on ratkaiseva merkitys talouden rakenteiden ja perinteisten elinkeinojen ja toimialojen uudistumiselle ja sitä kautta Euroopan globaalille kilpailukyvyille.

Strategia rakentuu komission aiemmille toimille liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja keskittyy erityisesti Euroopan sisämarkkinoiden kehittämiseen. Samalla se kytkeytyy lukuisiin muihin komission julkaisemiin strategioihin ja toimintasuunnitelmiin kuten säästämis- ja sijoitusunioniin (E 34/2025 vp — TaVL 20/2025 vp) ja sisämarkkinastrategiaan (E 53/2025 vp — TaVL 34/2025 vp).

Valiokunnan lausunto TaVL 37/2025 vp

Innovaatiomyönteinen sääntely

Sääntelyn pirstaleisuus vaikeuttaa edelleen startup- ja scaleup -yritysten tehokasta toimintaa sisämarkkinoilla. Kansalliset erot erityisesti verotuksessa, yhtiöoikeudessa ja arvopaperilainsäädännössä muodostavat esteitä sijoittajille ja rajoittavat pääoman liikkuvuutta. Epävarmuutta lisäävät myös työlainsäädännön erot sekä korkeat epäonnistumisen kustannukset. Uusien teknologioiden hidas hyväksyntä ja vanhentuneet sääntelykehykset hidastavat disruptiivisten tuotteiden ja palveluiden käyttöönottoa.

Talousvaliokunta korostaa valtioneuvoston tavoin, että ensisijaisena tavoitteena tulee olla EU:n sisämarkkinoiden vahvistaminen ja suotuisamman innovaatio-, liiketoiminta- ja sääntely-ympäristön luominen startup- ja scaleup-yrityksille. Valiokunta pitää niin ikään tärkeänä arvioida nykyistä järjestelmällisemmin sääntelyn vaikutuksia innovaatiotoimintaan ja hyödyntää sääntelyn testiympäristöjä innovaatiotoiminnan edistämiseen. Keskeistä on välttää sääntelyesteitä ja nopeuttaa lupaprosesseja erityisesti murroksellisten teknologioiden osalta. Yksi keino tähän on myös eurooppalaisen standardointijärjestelmän ja erityisesti harmonisoitujen standardien laadintaprosessin kehittäminen. Standardoinnilla on keskeinen merkitys innovaatioiden ja kilpailukyvyn edistämisessä.

Dataloutta koskevat sääntelykysymykset ovat keskeisessä asemassa nyt tarkasteltavien kasvuyritysten kannalta. Tältä osin talousvaliokunta viittaa vastikään EU:n tekoälyn maanosa-toimintasuunnitelman (E 52/2025 vp — TaVL 35/2025 vp) yhteydessä lausumaansa. Tässä yhteydessä esille on noussut erityisesti tarve yksinkertaistaa kohdennetuina muutoksina tekoälyasetusta, dataasetusta sekä yleistä tietosuojasetusta ja varmistaa EU-sääntelyn tulkinna yhtenäisyys.

Valiokunta suhtautuu myönteisesti ajatukseen ns. Euroopan 28. sääntelykehyksestä, jonka tavoitteena on poistaa esteitä yritysten perustamiselle, kasvulle ja toiminnalle sisämarkkinoilla. Ehdotus sisältäisi sääntöjen yksinkertaistamista ja epäonnistumisen kustannusten pienentämistä muun muassa maksukyvyttömyys-, työ- ja verolainsäädännön osalta. Komissio selvittää mahdollisuutta yrityksen perustamiseen EU:ssa jopa 48 tunnissa. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi vaikuttaa aktiivisesti aloitteen edistämiseksi. Hanke, jossa luodaan uusia yhteisömuotoja elinkeinolämän toimintaan ja tai muokataan työmarkkinoiden sääntelyä, on kuitenkin varsin haastava, ja tulisi kohdistaa realistisesti toteutettavissa oleviin toimiin.

Parempi rahoitus

EU:n rahoitusjärjestelmä on edelleen vahvasti pankkikeskeinen ja pääomamarkkinat pirstaleiset. Kansalliset erot mm. maksukyvyttömyys-, yhtiö- ja verolainsäädännöissä ovat tunnistettu ongelma. Lisäksi rahoituksen saatavuus vaihtelee alueittain ja rajat ylittävät sijoitukset ovat vähäisiä, mikä voi ajaa innovatiivisia yrityksiä etsimään suurempia markkinoita ja rahoitusta EU:n ulkopuolelta. Keskeisenä syynä lainarahoituksen saatavuuden heikkenemiseen on tuotu esiin finanssiasääntelyn kiristyminen, ja myös tätä sääntelyaluetta tulisi tarkastella osana komission hallinnollisen taakan 35 prosentin keventämistavoitetta pk-yrityssektorissa.

Valiokunnan lausunto TaVL 37/2025 vp

Suomi pitää tärkeänä kasvu- ja scaleup-yritysten rahoitusmahdollisuuksien parantamista Euroopassa laajentamalla oman pääoman ehtoista rahoitusta. Tarvitaan suurempia kasvuvaiheen rahastoja rahoittamaan yritysten skaalausvaihetta.

Talousvaliokunta kiinnittää asiantuntijakuulemisensa perusteella huomiota siihen, että tarve monipuolistaa rahoitusmarkkinaa on laaja-alainen: oman pääoman ehtoisen rahoituksen lisäksi Eurooppa tarvitsee aktiivisia teollisia sijoittajia, venture-debt-rahoittajia sekä toimivat pörssimarkkinat. Erityisesti on tuotu esille myös listautumismarkkinoiden kehittäminen: tällä hetkellä johtavat eurooppalaiset syväteknologia-yritykset ovat pääsääntöisesti suuntaamassa IPO-valmisteluun Yhdysvaltojen suuntaan. Eurooppalaisten markkinapaikkojen kehittyminen varteenotettavaksi vaihtoehdoksi edesauttaisi myös yleistä sijoituskulttuurin muutosta kohti kasvuhakuisempaa suuntaa.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu toisaalta esille, että on syytä pohtia, mitä markkinapuutetta EU-tason rahoituksella on tarkoitus korjata: taloustieteellisesti perustelluin syy julkiselle tuelle liittyy tutkimuksen ja kehityksen varhaisvaiheeseen, jossa positiiviset ulkoisvaikutukset ovat suuria. Tarvetta EU:n tason toimenpiteille voivat perustella esimerkiksi rahoitusmarkkinoiden pirstaleisuus tai pääomasijoittajien riskin välttely erityisen korkean riskin aloilla. Keskeistä on varmistaa, että EU:n väliintulo täydentää yksityistä rahoitusta sen sijaan, että se syrjäyttää sitä.

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-rahoitusta tulisi kohdentaa nykyistä tehokkaammin innovaatioketjujen nopeuttamiseen ja sujuvoittamiseen perustutkimuksesta aina innovaatioiden ja teknologioiden laaja-alaiseen käyttöön-ottoon mukaan lukien teollistaminen. Valiokunta korostaa, että rahoituksen tulee perustua avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun ja suhtautuu erittäin kriittisesti ajatukseen EU:n tutkimus- ja innovaatio-rahoituksen kohdistamisesta eri jäsenvaltioiden kansallisten tutkimus- ja innovaatiojärjestelmien kehittyneisyysasteiden tasaamiseen (nk. widening -toimet). Tämä tulisi huomioida myös tulevassa EIC-rahoituksessa. EU-rahoituksen ensisijaisena tavoitteena ei tule olla jäsenvaltioiden innovaatiokyvykkyyksien tasoittaminen, vaan koko EU:n globaalin kilpailukykyyn vahvistaminen.

Yrittäjyys ja osaaminen

Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esitettyyn arvioon siitä, että osaamiskeskittymien ja osaajapohjan vahvistaminen on ratkaisevaa, sillä juuri keskittymät luovat suurimmat tuottavuus- ja kasvuhyödyt. Osaamispuheen vahvistaminen edellyttää sekä ulkomaisten huippuosaajien houkuttelua että nykyisten osaajien pitovoiman parantamista. Erityisesti murroksellista teknologiaa tuottavien yritysten osalta työvoiman kansainvälinen liikkuvuus muodostuu usein yritysten keskeiseksi kilpailutekijäksi.

On myönteistä, että strategiassa on huomioitu myös sukupuolivaikutukset: talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan Suomessa vain reilu kolmannes yrittäjistä on naisia ja start-up-rahoituksesta vain noin kuusi prosenttia ohjautuu naisten perustamille yrityksille. Samoin on tärkeää, että strategiassa on huomioitu yrittäjyyskasvatuksen merkitys.

Valiokunnan lausunto TaVL 37/2025 vp

Nopea markkinoille pääsy, infrastruktuuri ja verkostot

Talousvaliokunta korostaa Suomen kannan toteamusta siitä, että Startup- ja scaleup-yritykset tarvitsevat laajan, saumattoman ja kustannustehokkaan pääsyn EU:n tutkimus-, testaus- ja pilotointi-infrastruktuureihin. Nämä ympäristöt ovat välttämättömiä teknologioihin pohjautuvien ratkaisuiden kehittämiseksi, skaalaamiseksi ja kaupallistamiseksi. Innovaatioiden kaupallistamisessa ja skaalaamisessa keskeisiä ovat yksityisen ja julkisen sektorin TKI-kumppanuudet sekä toimiva aineettomien oikeuksien suoja (IPR). Lisäksi on tärkeää, että eurooppalaiset yritykset ja TKI-toimijat ovat jatkossakin mahdollisimman tehokkaasti verkottuneita globaaleihin innovaatio- ja kasvukeskuksiin.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä Lab to Unicorn -aloitetta, jonka tavoitteena on nopeuttaa tutkimustulosten kaupallistamista. Aloitteen puitteissa komissio rahoittaa johtavia eurooppalaisia startup- ja scaleup-keskittymiä, jotka pohjautuvat vahvoihin yliopistoympäristöihin.

Infrastruktuurin ja verkostojen luomisella on läheinen kytkös myös mm. EU:n tekoälystrategiaan (E 52/2025 vp — TaVL 34/2025 vp) sekä kvanttistrategiaan ja EuroHPC-asetusehdokseen, joita talousvaliokunta tarkastelee erillisissä lausunnoissaan.

Muita huomioita

Talousvaliokunta kiinnittää kriittistä huomiota siihen, että strategia keskittyy varsin voimakkaasti nimenomaan startup-yrityksiin: myös scaleup-käsitteellä viitataan tämän kaltaisiin nopeaan kasvuun pyrkiviin yrityksiin. Tämän lisäksi tulisi huomioida kasvuhakuiset, jo vakiintuneet pienet ja keskisuuret yritykset, joilla on skaalautumispotentiaalia muun muassa kansainvälistymisen kautta. Samoin on tärkeää huomioida, että innovaatiomyönteisen sääntelyn tarve koskee yrityskenttää läpileikkaavasti eikä rajoitu vain startup- ja scaleup-yrityksiin.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös asiantuntijakuulemisessa esiin nousseeseen näkökulmaan siitä, että Suomen kirjatut kannat painottavat nyt varsin yksipuolisesti teollisia yrityksiä; esimerkiksi EU:n kilpailukykystrategia ja myös käsittelyssä oleva startup- ja scaleup -strategia pohjautuvat ”industry” -termiin, johon EU sisällyttää koko elinkeinoelämän teollisuudesta palveluihin.

Talousvaliokunta pitää kaiken kaikkiaan tärkeänä, että komission suunnitelma keskittyy konkreettisiin toimiin lainsäädännöllisten ja hallinnollisten esteiden purkamiseksi, rahoituksen saatavuuden parantamiseksi ja eri toimijoiden yhteistyön edistämiseksi. Samoin on tärkeää asettaa suunnitelman toimeenpanolle konkreettiset tavoitteet, mittarit ja seurantamekanismi. Vaikka strategian kohteena ovat kasvuyritykset, monet siinä havaitut ongelmakohdat ja tarkastellut toimet ovat olennaisia laajemmin koko taloudellisen toimintaympäristön ja Euroopan kilpailukyvyn kannalta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

Valiokunnan lausunto TaVL 37/2025 vp

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 22.10.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedew ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
varajäsen Vesa Kallio kesk
varajäsen Ville Kaunisto kok
varajäsen Hanna Laine-Nousimaa sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen